

Yeşil Taksonomisi/Su Ayak İzi

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

Sorumlu Üretim ve Tüketim

Sürdürülebilirlik Bülteni

Nisan 2022 - Sayı: 14

YEŞİL TAKSONOMİ NEDİR?

Avrupa Birliği, sürdürülebilir yatırımlar için yeni düşük karbon kriterleri oluşturmak ve açıklama yükümlülüklerini güçlendirmek üzere Finansal Olmayan Raporlama Direktifi (NFRD) ve Sürdürülebilir Finans Açıklama Regülasyonu (SFDR) gibi önemli yasal düzenlemeleri benimsedi. Aynı zamanda, 2019'da siyasi düzeyde kabul edilen Taksonomi Yönetmeliği'nin ardından 2020'de AB Taksonomisi'ne ilişkin nihai rapor açıklandı. 500'den fazla çalışanı olan halka açık şirketler, 2021'deki cirolarının, yatırım harcamalarının ve faaliyet giderlerinin Ocak 2022'den itibaren Yeşil Taksonomi olarak da adlandırılan AB Taksonomisi'ne uyumlu olan oranını açıklamak zorundalar. Benzer şekilde, Avrupalı varlık yöneticileri de sürdürülebilirlik portföylerinin Taksonomi uyumunu Ocak 2022'den itibaren bildirmekle yükümlüler.

Fonları "green washing" yatırımlardan ziyade gerçekten sürdürülebilir yatırımlara kanalize etmek için tasarlanan taksonomi, aynı zamanda Paris Anlaşması iklim hedefleri, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve BM'nin 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'ne uyumu kolaylaştıran önemli bir düzenleme. Bu düzenleme ise kuşkusuz AB'nin coğrafi sınırlarının çok ötesinde bir etki yaratacak. Yatırım akışını, daha geniş mali düzenleme alanını ve birçok finans uzmanının çalışma uygulamalarını şekillendirecek.

SU AYAK İZİMİZİ AZALTMA YÖNTEMLERİ

Su ayak izi üretimde harcanan suyun sadece miktarını belirtmekle kalmayan, aynı zamanda türünü ve nerede/ne amaçla harcandığını da gösteren bir göstergedir. Burada su ayak izi bileşenleri üç farklı başlıkta ele alınır.

Mavi su ayak izi, "mavi su" adı verilen kaynaklardan, yani yüzey ve yeraltı sularından oluşur. Üretimde kullanılan yer altı ve yüzey sularının hacmini belirtir.

Yeşil su ayak izi ise yağmur suyu tüketimini ifade eder. Bunların yanında 'gri su ayak izi' mevcuttur. Ürünün üretiminde neden olduğu su kirliliğini ifade eden bu değer, birey bazlı hesaplamalarda günlük aktivitelerde bireysel olarak neden olunan su kirliliği olarak düşünülebilir. Gri su ayak izi, ürünün üretiminde kullanılan kirli su olarak algılanmamalı, bu kirliliğin etkisini azaltmak için harcanan temiz su olarak algılanmalıdır.

Suyu verimli kullanmakla ilgili tüm tasarruf yöntemlerinin yanı sıra, su ayak izini azaltmak adına tüketim alışkanlıklarımızı yeniden gözden geçirmemiz gerekiyor. Tüm dünyada yaygınlaşan kullan-at kültürü su kaynaklarımızı hızla tüketmeye devam ediyor. Bir tişörtün üretiminde 2500 litre su kullanıldığını düşünürsek ihtiyacımız olmadığı halde aldığımız her ürünle su kaynaklarımızın yok olmasına bireysel katkı sağlamış oluyoruz. Bir bireyin su ayak izinin yarısından fazlası tükettiği gıdalardan kaynaklanıyor. Bir dilim ekmeğin su ayak izi 40 litre iken, 1 kg sığır etinin üretiminde ise 15000 litre su kullanılıyor. Ülkemizde günde 5 milyon ekmeğin çöpe gittiğini düşündüğümüzde "Su ayak izini azaltmak için yapılacak çok şey var" diyebiliriz.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI: 12 - SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM

Bu sayımızda "Kimseyi geride bırakmama" sloganı ile hiçbir ülkenin ve hiç kimsenin kalkınma sürecinde geride bırakılmaması için çalışılması anlamına gelen ve 2015-2030 dönemi boyunca geçerli olacak Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından on ikincisi olan Sorumlu Üretim ve Tüketim'e yer veriyoruz.

SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM

Ekonomik büyüme ve sürdürülebilir kalkınmayı başarmak için, malları ve kaynakları üretme ve tüketme biçimlerimizi değiştirmek suretiyle ekolojik ayak izimizi derhal azaltmamız gerekiyor. Dünya genelinde en büyük su tüketicisi tarımdır ve tarımsal sulama, insanların kullandığı tüm taze suyun yaklaşık %70'ini buluyor.

Ortak doğal kaynaklarımızın verimli yönetimi ve zehirli atık ve kirleticileri bertaraf etme biçimimiz de bu amaca ulaşmada önemli hedeflerdir. Endüstriler, işletmeler ve tüketicileri geri dönüştürme ve atıkları azaltmaya teşvik etmek de, gelişmekte olan ülkelerin 2030 yılına kadar daha sürdürülebilir tüketim örüntülerini benimsemeye teşvik etmekle eşit derecede önemlidir.

Dünya nüfusunun büyük bir kısmı hala, kendi temel ihtiyaçlarını karşılamaya yetmeyecek düzeyde düşük tüketime sahiptir. Daha verimli üretim ve tedarik zincirlerinin yaratılmasında, satıcı ve tüketici düzeyinde küresel kişi başına gıda atığının yarı yarıya azaltılması da çok önemlidir. Bunun yapılması, gıda güvenliğini artırabilir ve kaynakları daha verimli kullanan ekonomiyi doğru geçişi sağlayabilir.

Sorumlu üretim ve tüketim hedefleri

- Sürdürülebilir üretim ve tüketim için 10 yıllık çerçeve programının uygulanması
- Doğal kaynakların sürdürülebilir yönetim ve kullanımı
- Küresel kişi başı gıda atıklarının yarıya indirilmesi
- Sorumlu kimyasal ve atık yönetimi
- Atık üretiminin önemli ölçüde azaltılması
- Şirketlerin sürdürülebilir uygulamalar ve sürdürülebilirlik raporlaması için teşvik edilmesi
- Sürdürülebilir kamu ihale uygulamalarının teşvik edilmesi
- Evrensel sürdürülebilir yaşam biçimi anlayışının teşvik edilmesi
- Gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir üretim ve tüketime yönelik bilimsel ve teknolojik kapasitelerinin desteklenmesi
- Sürdürülebilir turizmin izlenmesine yönelik araçların geliştirilmesi ve uygulanması
- Savurgan tüketimi teşvik eden piyasa aksaklıklarının ortadan kaldırılması

Sorumlu üretim ve tüketim neden önemli?

Önümüzdeki 20 yıl içinde daha fazla insanın orta sınıfa yükselmesi bekleniyor. Bu durum kişisel refah için iyi bir haber ancak, hali hazırda hızla tüketilen doğal kaynaklar üzerinde daha fazla baskı olacağını gösteriyor. Eğer üretim ve tüketim alışkanlıklarımızı değiştirmesek, doğaya geri dönüşü olmayacak zarar vereceğiz.

Bugün için değişmesi gereken alışkanlıklar nelerdir?

Tüketim alışkanlıklarında yapılacak basit değişiklikler dahi toplum için önemli sonuçlar doğurabilir. Örneğin, her yıl üretilen gıdanın üçte biri, bir diğer deyişle 1 trilyon ABD Doları değerinde 1,3 milyar ton yiyecek çöpe atılıyor. Bunların bir kısmı üretim, satış ve nakliyat sırasında gerçekleşiyor ve şirketlerin bu duruma çare bulması gerekiyor.

Tüketicilere baktığımızda ise enerji tüketiminin yüzde 29'unun evlerde gerçekleştiğini, karbondioksit salınımının yüzde 21'inin evlerdeki faaliyetlerden kaynaklandığı görülüyor. Eğer dünya genelinde herkes enerji tasarruflu lambalara yönelse Dünya genelinde yılda 120 milyar ABD Doları tasarruf sağlanacak. Suların kirlenmesi de acil çare bekleyen bir konu. Suları, doğanın temizleyebilme hızından daha hızlı bir şekilde kirletiyoruz.

Eğer tahmin edildiği gibi dünya nüfusu 2050 yılına kadar 9,6 milyara ulaşacak olursa, bugünkü üretim ve tüketim alışkanlıklarımızı devam ettirmek için üç kat daha büyük bir dünyaya ihtiyacımız olacak.

İş dünyası nasıl katkı sağlayabilir?

Sürdürülebilir üretim ve tüketim yolları bulmak şirketlerin yararına olacaktır. İş dünyası üretimin ve hizmetler sektörünün çevre ve toplum üzerindeki etkisini iyi anlamalıdır. Şirketler yaratıcı güçlerini bireyleri daha sürdürülebilir hayatlar benimsemeye yönlendirecek çözümler ortaya koymalıdır.

Tüketici olarak nasıl yardımcı oluruz?

İki ana yolu var:

- Daha az atık üreterek
- İmkan olduğu ölçüde sürdürülebilir malları satın alarak

Atıklarınızı azaltmak birçok şekilde mümkün. Örneğin gıdalarınızı israf etmeyerek ve denizlerin kirlenmesinin birinci nedeni olan plastik malzemelerin kullanımını azaltarak katkı sağlayabilirsiniz. Satın aldığınız malzemeler hakkında bilgiye sahip olmak da önemli bir unsurdur. Günümüzde tekstil, tarımdan sonra suları en fazla kirlüten ikinci sektördür. Birçok moda kuruluşu çeşitli kalkınmakta olan ülkede tekstil çalışanlarını istismar etmektedir. Eğer sürdürülebilir ve yerel kaynaklardan satın alırsanız fark yaratabilir, şirketlere sürdürülebilir yöntemler edinmeleri konusunda baskı uygulayabilirsiniz.

Kaynaklar:

1. <https://www.dunya.com/kose-yazisi/kuresel-yesil-donusum-icin-yesil-taksonomi/607737>
2. <https://www.yesilaski.com/su-ayak-izini-azaltmak-icin-neler-yapilmali.html>
3. <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-12-responsible-consumption-and-production.html>
4. <https://www.kureselamaclar.org/amaclar/sorumlu-uretim-ve-tuketim/>
5. https://www.kureselamaclar.org/wp-content/uploads/12_Sorumlu_Uretim_ve_Tuketim.pdf